

Dojný skot na Vysočině

K Vysočině již neodmyslitelně patří chov skotu. Nejinak je tomu také ve společnosti Osiva a. s. Příbyslav, která se, jak je z názvu patrné, věnuje produkci osiv. Ani přes problémy, které na republikové úrovni chov dojnic a prvovýrobu mléka provází, společnost neustoupila od tradiční živočišné výroby.

Osiva a.s. Příbyslav hospodaří v těsné blízkosti Havlíčkova Brodu na 1854 hektarech zemědělské půdy, z nichž 320 ha pokrývají trvalé travní porosty. Výroba osiv je zde dána historicky a v současné době se zaměřuje především na produkci kvalitních osiv obilovin, řepky, jetele a trav na semeno.

Mimo oblast semenářství firma pěstuje a na speciální posklizňové lince (makovce) čistí a balí potravinářský mák, kmín a ostatní drobná semena. Tuto službu společnost zajišťuje i pro ostatní pěstitelé z širokého okolí.

Pěstování kukuřice s obsevem

Kromě osiva ostatních tržních plodin se na orné půdě pěstuje kukuřice a víceleté pícniny, které slouží jako základ krmné dávky skotu, kukuřice také jako krmivo pro bioplynovou stanici o výkonu 620 kW, jež slouží jako doplněk k chovu dojnic. Nejenže zužitkuje méně kvalitní krmivo z okrajů silážních žlabů, které by dojnice neměly přijmout, ale produkcí elektřiny a odpadního tepla se ušetří za reálných nákladů.

»Pro zamezení vodní eroze na pozemcích, kde se v následném roce seje kukuřice, vyséváme na podzim pásy ozimého žita, které celkem čítají asi 30 až 35 hektarů. Šíře pásů činila doposud 18 metrů, nově to bude 24 metrů. Ze žita vyrábíme GPS senáž pro následné zkr-

mení v bioplynové stanici,« uvedl ing. František Štátník, ředitel Osiva a. s. Příbyslav.

»Žitná GPS z celkové plochy 100 hektarů tak vhodně nahrazuje v osevním postupu kukuřici, pro jejíž pěstování je třeba vybírat vhodné pozemky a zároveň poskytuje dostatek hmoty pro bioplynovou stanici. Navíc je velmi vhodnou a včasnou předplodinou pro výsev řepky,« dodal.

Welfare a výživa klíčem úspěchu

Chov skotu čítá 560 dobytčích jednotek. Zvířata se chovají na dvou farmách. Středisko v Příbyslavi slouží jako odchovna mladého dobytka a zimoviště pro stádo masného skotu. V letním období je asi 70hlavé stádo plemene charolais na nedalekých pastvinách.

Naproti tomu středisko pro dojný skot je v Pohledu, kde je ve dvou stájích 280 dojnic a další stáje jsou určeny pro telata, suchostojné krávy a porodnu. Jedna ze stájí prošla modernizací před šesti lety. Nastylá se separátem a je napojena na kejdové hospodářství. Ostatní stáje se stelou slámou.

»Do chovu skotu neustále investujeme a rozvíjíme jej podle požadavků na welfare s ohledem na moderní trend, což se odráží také na výsledcích mléčného stáda, které mají vzestupnou tendenci. Nedílnou součástí nové koncepce chovu

Ing. František Štátník, ředitel Osiva a. s. Příbyslav, zootechnička Anna Kašparová a ing. Tomáš Fák z VVS Verměřovice.

skotu je i důraz na kvalitu objemných krmiv a celkové krmné dávky, na jejíž recepturu dohlíží ing. Tomáš Fák z VVS Verměřovice,« informoval ing. Štátník.

Základem krmné dávky je kvalitní kukuřičná siláž, která se konzervuje biologickými přípravky a krmí se bez skrývek, které končí v bioplynové stanici. Jako krmivo se pěstují tradičně dva až tři hybridy s tím, že každoročně několik dalších prochází místními pokusy. Důraz se klade také na technologii sklizně a systém silážování s dostatečným udusáním hmoty v nově vybudovaných silážních ja-

mách. Pro senážování travin a jetele se navíc shora používá polévání kyselinou.

»Vzorky na rozbor se odebírají pravidelně, podle nich a podle zdravotní kravy se pak řídí sestavování celé krmné dávky. Důležité je sledovat dojnice a podle změny jejich chování, četnosti přežvykování a dalších odlišností hledat příčinu této změny,« uvedl ing. Fák.

Řepka místo sóji

Krmná dávka skotu se změnila před rokem a půl a od té doby se podařilo až na ojedinělé případy stabilizovat situaci v chovu s ohledem na výskyt metabolických poruch a dalších zdravotních problémů. Krmná dávka se přizpůsobila požadavkům zvířat a možnostem podniku. Běžně se skládá z kukuřičné siláže, travní či jetele senáže, jaderné směsi (ječmen, pšenice, řepka), vitamínových a minerálních doplňků.

Seno a sláma se přidává do směsi pro suchostojné krávy a v případě potřeby doplnění vlákniny i u dojnic. Jaderná směs se vyrábí ve vlastní míchárně krmiv a při její výrobě se používá také zadina z výroby osiv, která se tak vhodně zužitkuje. Do jaderné směsi se tak přimíchávají vlastní komponenty. Sója se již nezkrmuje vůbec. Její pozici v krmné receptuře plně zaujala řepka.

»Ani při této významné změně nedošlo k poklesu užitkovosti, ba naopak. Vybalancováním krmné dávky, navýšením chutnosti krmiva a dalším faktorům i s ohledem

na welfare zvířat, se podařilo navýšit užitkovost na 9631 kg mléka za laktaci, a tím udržet tuk i bílkovinu na vysoké úrovni u ryze dojného plemene. Za posledních 12 měsíců je tuk 4,26 % a bílkovina 3,48 %,« uvedl ing. Štastník.

»Zachování či dokonce navyšování složek mléka je pro nás prioritou. Také mlékárny si cení těchto parametrů. Mléko prodáváme přes MOD Morava a cena v závislosti na kvalitě a obsahu složek pro nás v současnosti dosáhla 8,50 koruny. Přitom 70 % ceny za mléko dělá právě tuk a bílkovina,« zmínil ředitel společnosti.

S ohledem na udržení dobrého zdravotního stavu zvířat se také sleduje poměr tuku a bílkovin v mléce. Ten optimální poměr totiž má být v rozmezí 1,15 až 1,25, což chov splňuje.

Hygiena nade vše

Na farmě se dojí dvakrát denně v rybinové dojírně 2 x 12 s rychlým odchodem. Dodržováním hygienických požadavků na dojení i ustájení a zavedením faremní kultivace se podařilo významně omezit vznik mastitid a snížit počet somatických buněk v mléce na úrovni pod 200 tisíc.

V dojírně se používá pre i postdip, ve stáji se do separátu používá mletý vápenec a dodržuje se pět kroků pro zdraví vemene. Nemocné krávy se dojí na závěr. A použití faremní kultivace udává směr cílené léčbě a omezení spotřeby antibiotik.

»Neosvědčila se nám však selekce pro zaprahování dojnic. Proto používáme i nadále plošné zaprahování antibiotiky i aplikaci strukové zátky,« uvedla zootechnička Anna Kašparová.

Technologie ani počet zvířat ve stáji neumožňuje oddělení prvotelek a starších krav, proto jsou ustájeny společně s ohledem na dobu laktace a užitkovost.

Reprodukce a odchov telat

Co se týká reprodukčních ukazatelů, ani tady si společnost nestojí špatně. Krávy dosahují po první inseminaci v průměru 40 % zabřezlých a jalovice 67 %. Jalovice se zapouštějí prvně ve věku 12 až 14 měsíců s tím, že jejich hmotnost musí činit minimálně 380 až 400 kg. Březost se zjišťuje jednou za 14 dnů ranou diagnostikou březosti.

»S porody v chovu nejsou významné potíže. Telata po narození dostávají mlezivo od matky, teprve další kolostrum podává chovatel. Kontrola kvality mleziva se provádí

dí pouze vizuálně, přesto se úhyny telat v prvních měsících pohybuje pouze do dvou procent,« sdělila zootechnička.

Kolostrum se pro případ potřeby mrazí. Mléko od matky se používá během 5 dnů, poté dostává tele mléčný nápoj a startér. Přesun z VIB do teletníku se provádí již ve 14 dnech věku. Odstav pak probíhá ve třech měsících a v deseti měsících jsou telata převezena do OMD v Příbramě, odkud se vrací na farmu dojnic Pohled jako vysokobřeží jalovice.

Důraz na ošetření paznehtů

Základem je také správná péče o paznehty.

»Nalézt kvalitního paznehtáře není vůbec snadné, proto si velmi ceníme, že takového máme. Preventivní ošetření necháváme dělat třikrát ročně s tím, že v případě zjištění kulhající krávy, se provádí

ošetření ihned. Díky tomu se nám podařilo dosáhnout minimálních problémů v tomto ohledu,« říká ing. Štastník.

Velkou výhodou pro ošetření

paznehtů krav je použití hydraulické klece, díky níž se ošetření daří dělat kvalitně a rychle. Denně se tak ošetří až 80 krav.

Soňa JELÍNKOVÁ

